

Warszawa, dnia 2 października 2024 r.

BEOS-WP/WOSR-1604/24

Posel
Rafał Bochenek
Przewodniczący
Komisji do Spraw Petycji

Opinia

dotycząca petycji w sprawie uchylenia art. 146aa ustawy o podatku od towarów i usług (petycja BKSP-155-X-198/24)

I. Treść i cel petycji

Przedmiotem petycji jest nowelizacja ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2024 r. poz. 361, ze zmian.; dalej: u.p.t.u.). Autorzy petycji postulują uchylenie art. 146aa u.p.t.u., przedłużającego okres obowiązywania podwyższonych czasowo (od 1 stycznia 2011 r.) stawek podatku od towarów i usług (23% - stawka podstawowa, 8% - stawka obniżona, 7% - stawka zryczałtowanego zwrotu podatku rolnikom ryczałtowym, 4% - stawka ryczału dla podatników świadczących usługi taksówek osobowych). W przepisie tym jednocześnie uzależniono powrót do stawek pierwotnych, odpowiednio – 22%, 7%, 6,5%, 3%, od relacji państwowego długu publicznego netto do produktu krajowego brutto (PKB) i sumy corocznych różnic między wartością relacji wyniku nominalnego do produktu krajowego brutto oraz poziomu średniookresowego celu budżetowego, określonych w obowiązującym wówczas ust. 5 w art. 112aa u.f.p.¹

Zdaniem Wnioskodawców przepis ten godzi w dobro gospodarki i dobro wspólne, zaś uchylenie tego przepisu umożliwi powrót do pierwotnych stawek podatku od towarów i usług.

Jak wskazano w uzasadnieniu petycji, do końca 2010 r. stawka podstawowa podatku od towarów i usług wynosiła 22%, zaś stawka ulgowa 7%. Stawki te zostały

¹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1270, ze zmian.)

czasowe podwyższone, odpowiednio do 23% i 8%, od 1 stycznia 2011 r., a powrót do stawek sprzed 1 stycznia 2011 r. został uzależniony od spełnienia określonych w ustawie kryteriów dotyczących długu publicznego.

W dalszej treści uzasadnienia petycji Wnioskodawca postuluje alternatywnie przyjęcie nowych stawek „w ramach palety możliwości dopuszczonych dla państwa w UE”. W przypadku przyjęcia drugiego wariantu Wnioskodawca nie określa poziomu nowych stawek podatku od towarów i usług, podstawowej i obniżonych, wskazując jedynie, że stawka podstawowa podatku VAT na Węgrzech wynosi 27%, zaś w Danii, Chorwacji, Szwecji i Norwegii – 25%..

Wnioskodawca nie załączył do wniosku projektowanej treści stosownego przepisu.

II. Czy petycja mieści się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji (art. 2 ust. 3 ustawy o petycjach)?

Petycja będąca przedmiotem niniejszej opinii obejmuje żądanie zmiany przepisów prawa o randze ustawy. Należy stwierdzić, że petycja mieści się w zakresie zadań i kompetencji Sejmu.

III. Wymogi formalne (art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o petycjach)

Petycja spełnia wymogi formalne określone w art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o petycjach.

IV. Kwestie, które ekspert uznaje za istotne w związku z petycją

Wnioskodawca postuluje przywrócenie stawek podatkowych w podatku od towarów i usług, jakie obowiązywały przed 1 stycznia 2011 r., a więc 22% (stawka podstawowa) i 7% (stawka obniżona)², co ma nastąpić poprzez uchylenie art. 146aa u.p.t.u. Alternatywnie – jak wynika z uzasadnienia petycji – postuluje się przyjęcie nowych stawek „w ramach palety możliwości dopuszczonych dla państwa w UE”; w petycji nie określono jednak ich poziomu.

Na samym wstępie należy zauważyć, że w obecnym stanie prawnym przepisem określającym wysokość podstawowej i obniżonej stawki podatku od towarów i usług jest art. 146ef u.p.t.u., zgodnie z którym stawki te wynoszą: stawka

² Zob. art. 41 ust. 1 i 2 u.p.t.u. w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2011 r.

podstawowa – 23%, zaś stawka obniżona – 8%. Przepis ten określa również stawkę zryczałtowanego zwrotu podatku rolnikom ryczałtowym, która wynosi 7%, oraz stawkę ryczałtu dla podatników świadczących usługi taksówek osobowych (4%). Przepis ten został dodany do u.p.t.u. ustawą z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2180). Stawki podatku od towarów i usług w nim określone obowiązują od 1 stycznia 2024 r. do końca roku, w którym suma wydatków wymienionych w art. 40 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655, ze zmian.; dalej: u.obr.oj.) określonych na ten rok w ustawie budżetowej, w brzmieniu obowiązującym na dzień 31 lipca tego roku, oraz planie finansowym Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych przedłożonym zgodnie z art. 42 ust. 4 u.obr.oj. albo projekcie tego planu przedstawionym do zatwierdzenia Ministrowi Obrony Narodowej zgodnie z art. 42 ust. 2 i 3 u.obr.oj., jeżeli plan ten nie został przedłożony zgodnie z art. 42 ust. 4 tej ustawy, po wyłączeniu planowanych przepływów finansowych w ramach tej sumy wydatków, jest wyższa niż 3% wartości produktu krajowego brutto określonego zgodnie z art. 40 ust. 2 u.obr.oj.

Jednocześnie ustawa z 7 października 2022 r. ograniczyła okres obowiązywania art. 146aa u.p.t.u. do końca 2022 r. (por. art. 9 pkt 1 lit. a tej ustawy)³. Stąd też postulat Wnioskodawcy wyrażony w petitum petycji – mający prowadzić do przywrócenia pierwotnych stawek podatku od towarów i usług – należy uznać za chybiony.

Przywrócenie pierwotnych stawek podatku od towarów i usług (22% stawki podstawowej i 7% stawki obniżonej) wymaga – w obecnym stanie prawnym – uchylecia art. 146ef u.p.t.u. oraz: a) art. 146eg u.p.t.u., określającego, obowiązującą

³ Zgodnie z art. 146aa ust., 1 u.p.t.u. w okresie od dnia 1 stycznia 2019 r. do końca roku następującego po roku, dla którego wartość relacji, o której mowa w art. 38a pkt 4 u.f.p., jest nie większa niż 43% oraz wartość, o której mowa w art. 112aa ust. 5 tej ustawy, jest nie mniejsza niż -6%: 1) stawka podatku, o której mowa w art. 41 ust. 1 i 13, art. 109 ust. 2, art. 110 i art. 138i ust. 4. u.p.t.u. wynosi 23%; 2) stawka podatku, o której mowa w art. 41 ust. 2, art. 120 ust. 2 i 3 u.p.t.u. oraz tytule załącznika nr 3 do ustawy, wynosi 8%; 3) stawka zryczałtowanego zwrotu podatku, o której mowa w art. 115 ust. 2 u.p.t.u., wynosi 7%; 4) stawka ryczałtu, o której mowa w art. 114 ust. 1 u.p.t.u., wynosi 4%. Zgodnie natomiast z art. 146aa ust. 1a u.p.t.u., jeżeli w roku następującym po roku, dla którego osiągnięte zostały wartości, o których mowa w art. 146aa ust. 1 u.p.t.u., zostaną spełnione warunki, o których mowa w art. 112d ust. 1 u.f.p., stosowanie stawek, o których mowa w ust. 1, przedłuża się do końca roku następującego po roku, w którym: 1) kwota wydatków jest obliczana zgodnie z art. 112aa ust. 1 u.f.p. w związku ze spełnieniem warunków, o których mowa w art. 112d ust. 4 tej ustawy, oraz 2) wartość relacji, o której mowa w art. 38a pkt 4 u.f.p., jest nie większa niż 43% oraz wartość, o której mowa w art. 112aa ust. 5 tej ustawy, jest nie mniejsza niż -6% - **jednak nie dłużej niż do końca 2022 r.**

od 1 stycznia 2024 r., stawkę podatku od towarów i usług, liczoną rachunkiem „w stu” (18,70%), w przypadku świadczenia przez podatnika usług, w tym w zakresie handlu i gastronomii, która odpowiada stawce podstawowej liczonej rachunkiem „od sta” – 23%; b) art. 146eh u.p.t.u., określającego, obowiązującą od 1 stycznia 2024 r., czasową stawkę podatku przy dostawie nowego środka transportu w przypadku podatników, o których mowa w art. 16 u.p.t.u.⁴; c) art. 146ei u.p.t.u., określającego, obowiązującą od 1 stycznia 2024 r., czasową stawkę podatku w odniesieniu do dostawy dzieł sztuki; d) art. 146ej u.p.t.u., zawierającego delegację dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do obniżenia, w okresie obowiązywania art. 146ef u.p.t.u., stawek podatku od towarów i usług dla dostaw niektórych towarów i świadczenia niektórych usług albo dla części tych dostaw lub części świadczenia usług.

Odnosząc się do postulatu Wnioskodawcy przywrócenia pierwotnych stawek podatku od towarów i usług, należy zauważyć, że ustalenie wysokości tych stawek jest elementem polityki podatkowej państwa, która należy zarówno do władzy ustawodawczej, jak i wykonawczej. Na wysokość przyjętych stawek podatkowych mają wpływ różne czynniki, m.in. stan finansów publicznych. Ten element brany był pod uwagę w przypadku podwyższenia stawek podatku od towarów i usług od 1 stycznia 2011 r., a następnie przedłużania okresu ich obowiązywania⁵.

Obecnie okres obowiązywania stawek podwyższonych został skorelowany z poziomem wydatków na obronność (por. art. 146ef ust. 1 u.p.t.u. oraz s. 72 – 74 uzasadnienia do projektu rządowego z druku 2544/IX kadencja).

W tym kontekście (rządowych uzasadnień wprowadzenia i przedłużania okresu obowiązywania stawek podwyższonych) należy zauważyć, że – jak wskazuje Trybunał Konstytucyjny (TK) w swoim orzecznictwie – równowaga finansów publicznych stanowi wartość chronioną konstytucyjnie, co wynika z całokształtu regulacji konstytucyjnych zawartych w rozdziale X Konstytucji, zwłaszcza z art. 216 oraz art. 220 Konstytucji RP, a także z jej art. 1, który stanowi, że Rzeczpospolita jest

⁴ Zgodnie z art. 16 u.p.t.u. podatnikami podatku od towarów i usług są również osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, niebędące podatnikami, o których mowa w art. 15 u.p.t.u., dokonujące okazjonalnie wewnątrzwspólnotowej dostawy nowych środków transportu.

⁵ Zob. uzasadnienia projektów ustaw z druków: nr 3430/VI kadencja, s. 13; z druku 576/VI kadencja, s. 22 – 25; z druku 1787/VII kadencja, s. 1; z druku 2995/VIII kadencja, s. 1 – 2; z druku 590/IX kadencja, s. 3 – 5.

dobrem wspólnym wszystkich obywateli⁶. Opracowywanie oraz kierowanie wykonaniem budżetu państwa należy do prerogatyw Rady Ministrów (por. art. 146 ust. 4 pkt 5 i 6, art. 220 ust. 1, art. 221, art. 222 i art. 226 ust. 1 Konstytucji). Dochody podatkowe stanowią główne źródło dochodów budżetu państwa (prawie 90%⁷) przesądzają o możliwości realizacji przez państwo wynikających z Konstytucji i ustaw zadań. Jednym z elementów konstrukcyjnych podatku, który decyduje o wysokości obciążeń podatkowych, a co za tym idzie o wysokości dochodów podatkowych jest stawka podatku. Tym samym należy stwierdzić, że ustalenie ich poziomu w poszczególnych podatkach, w tym przypadku w podatku od towarów i usług, leży w gestii Rady Ministrów, odpowiedzialnej za uchwalenie projektu budżetu państwa i kierowanie wykonaniem tego budżetu (por. art. 146 ust. 4 pkt 5 i 6 Konstytucji), oraz Sejmu, jako władzy ustawodawczej, której – jak wskazuje TK w swoim orzecznictwie – przysługuje swoboda w kształtowaniu systemu podatkowego⁸. Ustawodawca ma w tej dziedzinie możliwość „wyboru pomiędzy różnymi konstrukcjami zobowiązań podatkowych, w rozmaity sposób realizującymi politykę gospodarczą państwa, której konkretyzację stanowi przejawiająca się w treści tych regulacji polityka podatkowa”⁹. Elementem polityki podatkowej są również stawki podatkowe, które jak wynika z art. 217 Konstytucji RP bezwzględnie powinny zostać określone w ustawie. Ustawa o podatku od towarów i usług czyni zadość tym wymaganiom, podobnie jak uzasadnienia rządowe dotyczące wprowadzenia i przedłużania terminu obowiązywania stawek podwyższonych.

Odnosząc się do, zawartego w uzasadnieniu petycji wniosku o ustalenie stawek podatku od towarów i usług „w ramach palety możliwości dopuszczonych dla państwa w UE” należy zauważyć, że podatek ten harmonizowany jest w UE na podstawie art. 113 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TfUE), a co za tym idzie wysokość stawek tego podatku w każdym z państw członkowskich może być ustalana wyłącznie w ramach obowiązujących dyrektyw. Podstawowym aktem prawnym obowiązującym w tym zakresie jest dyrektywa 2006/112/WE Rady w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 347 z 11

⁶ Por. wyroki TK: z 4 grudnia 2000 r., sygn.. akt K 9/00, publ.: OTK ZU 8/2000, poz. 294, z dnia 27 lutego 2002 r., sygn. akt K 47/01, publ.: OTK ZU 1A/2002, poz. 6.

⁷ W budżecie państwa na 2024 r. dochody podatkowe stanowią 88,5% całości dochodów. Zob. załącznik nr 1 do ustawy budżetowej na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 r. (Dz. U. poz. 122).

⁸ Por. np. wyrok TK z 25 listopada 1997 r., sygn.. akt K 26/97, publ.: OTK 1997/5-6/64.

⁹ Orzeczenie TK z 14 grudnia 1993 r., sygn. akt K 8/93, publ.: OTK ZU 1993, poz. 43. Por. też wyrok TK z 25 listopada 1997 r., sygn. akt K 26/97, publ.: OTK ZU z 1997 r. Nr 5-6, poz. 64.

grudnia 2006 r., s. 1, ze zmian.; dalej: dyrektywa VAT lub dyrektywa 2006/112/WE), która określa m.in. zakres swobody państw członkowskich w odniesieniu do stawek tego podatku.

Zgodnie z art. 96 dyrektywy VAT państwa członkowskie stosują stawkę podstawową VAT, która jest określana przez każde państwo członkowskie jako procent podstawy opodatkowania i która jest jednakowa dla dostaw towarów i świadczenia usług.

Zgodnie z art. 97 dyrektywy VAT stawka podstawowa nie może być niższa niż 15%. Zgodnie natomiast z art. 98 ust. 1 dyrektywy 2006/112/WE w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 6 dyrektywy 2022/542¹⁰ państwa członkowskie mogą stosować nie więcej niż dwie stawki obniżone, przy czym stawki obniżone ustalane są jako procent podstawy opodatkowania, który nie może być niższy niż 5 %, i są stosowane wyłącznie do dostaw towarów i świadczenia usług wymienionych w załączniku III dyrektywy VAT (art. 98 ust. 1 akapit pierwszy i drugi). Zgodnie z art. 98 ust. 1 akapit trzeci dyrektywy VAT państwa członkowskie mogą stosować stawki obniżone do dostaw towarów lub świadczenia usług ujętych w maksymalnie 24 punktach (spośród 33) w załączniku III dyrektywy VAT.

Obecnie stawki obniżone mogą być stosowane na:

- 1) środki spożywcze (łącznie z napojami, ale z wyłączeniem napojów alkoholowych) przeznaczone do spożycia przez ludzi i zwierzęta, żywe zwierzęta, nasiona, rośliny oraz składniki zwykle przeznaczone do produkcji środków spożywczych; produkty zwykle przeznaczone do użytku jako dodatek lub substytut środków spożywczych;
- 2) dostawę wody;
- 3) produkty farmaceutyczne stosowane do celów medycznych i weterynaryjnych, w tym produkty używane do celów antykoncepcyjnych, higieny osobistej dla kobiet oraz chłonne środki higieniczne;
- 4) sprzęt medyczny, medyczne urządzenia wspomagające, wyroby medyczne, przedmioty medyczne i sprzęt pomocniczy oraz sprzęt ochronny (w tym maski ochronne), przeznaczone zwykle do użytku w opiece zdrowotnej lub do użytku osób z niepełnosprawnościami, towary niezbędne do kompensowania

¹⁰ Dyrektywa Rady (UE) 2022/542 z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie zmiany dyrektyw 2006/112/WE i (UE) 2020/285 w zakresie stawek podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 107 z 6 kwietnia 2022 r., s. 1).

i przewyższania niepełnosprawności, jak również dostosowanie, naprawa, wynajem i dzierżawa takich towarów;

- 5) przewóz osób i transport towarzyszących im towarów, takich jak bagaż, rowery, w tym rowery elektryczne, pojazdy silnikowe lub inne, lub świadczenie usług związanych z przewozem osób;
- 6) dostawę, w tym w formie wypożyczeń w bibliotekach, książek, gazet i czasopism na nośnikach fizycznych lub drogą elektroniczną albo na oba sposoby (łącznie z broszurami, ulotkami i podobnymi materiałami drukowanymi, książeczkami obrazkowymi, do rysowania lub kolorowania dla dzieci, nutami drukowanymi lub w postaci rękopisu, mapami, mapami hydrograficznymi lub podobnymi), innych niż publikacje, które w całości lub w przeważającej mierze służą celom reklamowym, oraz innych niż publikacje, które w całości lub w przeważającej mierze składają się z treści wideo lub możliwej do odsłuchania muzyki; produkcja publikacji dla organizacji nienastawionych na osiągnięcie zysku oraz świadczenie usług związanych z taką produkcją;
- 7) wstęp na przedstawienia, do teatrów, cyrków, na targi, do wesołych miasteczek, parków rozrywki, na koncerty, do muzeów, ogrodów zoologicznych, kin, na wystawy oraz podobne imprezy i obiekty kulturalne lub dostęp do transmisji strumieniowej na żywo z tych imprez bądź wizyt lub obie te usługi;
- 8) odbiór usług nadawczych radiowych i telewizyjnych oraz nadawanie w internecie (webcasting) takich programów dostarczanych przez dostawcę usług medialnych; usługi dostępu do internetu świadczone w ramach polityki cyfryzacji, zgodnie z definicją określoną przez państwa członkowskie;
- 9) świadczenie usług przez pisarzy, kompozytorów i wykonawców lub tantiemy za należne im prawa autorskie;
- 10) dostawę i budowę budynków mieszkalnych w ramach polityki społecznej, zgodnie z definicją państw członkowskich; remont i przebudowę, w tym rozbiórkę i rekonstrukcję, oraz naprawy budynków mieszkalnych i prywatnych budynków mieszkalnych; wynajem nieruchomości na cele mieszkaniowe;
- 11) budowę i remont budynków publicznych i innych budynków wykorzystywanych do działań w interesie publicznym;
- 12) mycie okien i sprząatanie w prywatnych budynkach mieszkalnych;
- 13) dostawę i instalację paneli słonecznych na prywatnych budynkach mieszkalnych, budynkach mieszkalnych oraz na budynkach publicznych i innych

budynkach wykorzystywanych w interesie publicznym, a także w sąsiedztwie takich budynków;

- 14) dostawę towarów i świadczenie usług, które zwykle są przeznaczone do wykorzystania w produkcji rolnej, ale z wyłączeniem dóbr inwestycyjnych, takich jak maszyny lub budynki; oraz, do dnia 1 stycznia 2032 r. dostawa pestycydów chemicznych i nawozów chemicznych;
- 15) żywe koniowate oraz świadczenie usług związanych z żywymi koniowatymi;
- 16) zakwaterowanie w hotelach i podobnych obiektach, w tym zakwaterowanie w obiektach wypoczynkowych oraz wynajem miejsc kempingowych lub miejsc do parkowania dla przyczep kempingowych;
- 17) usługi restauracyjne i cateringowe, z możliwością wykluczenia dostawy napojów (alkoholowych lub bezalkoholowych);
- 18) wstęp na imprezy sportowe lub dostęp do transmisji strumieniowej na żywo z tych imprez lub obie te usługi; korzystanie z obiektów sportowych oraz oferowanie zajęć sportowych lub fizycznych również w przypadku transmisji strumieniowej na żywo;
- 19) dostawę towarów i świadczenie usług przez instytucje prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej lub zabezpieczenia społecznego, zgodnie z definicją państw członkowskich, uznane przez państwa członkowskie za instytucje o charakterze społecznym, o ile transakcje te nie są zwolnione na mocy art. 132, 135 i 136 dyrektywy VAT;
- 20) usługi świadczone przez zakłady pogrzebowe i krematoria, wraz z dostawą towarów związanych z tą działalnością;
- 21) opiekę medyczną i dentystyczną, jak również sanatoryjną, o ile usługi te nie są zwolnione na mocy art. 132 ust. 1 lit. b)-e) dyrektywy VAT;
- 22) świadczenie usług w zakresie odprowadzania ścieków, oczyszczania dróg, zbierania odpadów, przetwarzania lub recyklingu odpadów, z wyjątkiem takich usług świadczonych przez podmioty, o których mowa w art. 13 dyrektywy VAT;
- 23) świadczenie usług naprawy sprzętu gospodarstwa domowego, obuwia i wyrobów skórzanych, odzieży i wyrobów włókienniczych użytku domowego (w tym poprawki i przeróbki);
- 24) usługi pomocy w gospodarstwach domowych, takie jak pomoc domowa, opieka nad dziećmi, osobami starszymi, chorymi lub niepełnosprawnymi;
- 25) fryzjerstwo;

- 26) dostawę energii elektrycznej, ciepła sieciowego i chłodzenia sieciowego oraz biogazu produkowanego z surowców wymienionych w części A załącznika IX do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2018/2001¹¹; dostawę i instalowanie wysoce wydajnych, niskoemisyjnych systemów ogrzewania, które nie przekraczają poziomów odniesienia dotyczących emisji cząstek stałych określonych w załączniku V do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189¹² i w załączniku V do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185¹³ i którym przyznano etykietę energetyczną UE, aby pokazać, że kryterium, o którym mowa w art. 7 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369¹⁴, zostało spełnione; oraz, do dnia 1 stycznia 2030 r. gazu ziemnego i drewna opałowego
- 27) żywe rośliny i inne produkty uprawy roślin ozdobnych, łącznie z bulwami, bawełną, korzeniami i podobnymi produktami, kwiatami ciętymi i liśćmi ozdobnymi;
- 28) odzież i obuwie dziecięce; dostawę fotelików do przewozu dzieci w samochodach;
- 29) dostawę rowerów, w tym rowerów elektrycznych; usługi wynajmu i naprawy takich rowerów;
- 30) dostawę dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich i antyków wymienionych w załączniku IX części A, B i C;
- 31) usługi prawne świadczone osobom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę i osobom bezrobotnym w postępowaniach przed sądami pracy oraz usługi prawne świadczone w ramach systemu pomocy prawnej, zgodnie z definicją państw członkowskich;
- 32) narzędzia i inny sprzęt przeznaczony zwykle do użytku służb ratowniczych lub pierwszej pomocy, gdy są one dostarczane organom publicznym lub organizacjom nienastawionym na osiągnięcie zysku działającym na rzecz ochrony ludności lub społeczności;

¹¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (wersja przekształcona) (Tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz. Urz. UE L 328 z 21 grudnia 2018 r., s. 82, ze zmian.).

¹² Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe (Dz. Urz. UE L 193 z 21 lipca 2015 r., s. 100, ze zmian.).

¹³ Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe (Dz. Urz. UE L 193 z 21 lipca 2015 r., s. 1, ze zmian.).

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1369 z dnia 4 lipca 2017 r. ustanawiające ramy etykietowania energetycznego i uchylające dyrektywę 2010/30/UE (Dz. Urz. UE L 198 z 28 lipca 2017 r., s. 1).

- 33) świadczenie usług związanych z eksploatacją latarniowców, latarni morskich lub innych pomocy nawigacyjnych oraz usług ratowniczych, w tym organizacja i utrzymanie łodzi ratunkowych.

Dodatkowo, zgodnie z art. 98 ust. 2 dyrektywy VAT, w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 6 dyrektywy 2022/542, oprócz dwóch stawek obniżonych, o których mowa w art. 98 ust. 1 dyrektywy VAT, państwa członkowskie mogą stosować stawkę obniżoną niższą niż stawka minimalna 5 % oraz zwolnienie z prawem do odliczenia VAT zapłaconego na poprzednim etapie do dostaw towarów lub świadczenia usług ujętych w maksymalnie siedmiu punktach w załączniku III dyrektywy VAT (akapit pierwszy). Stawka obniżona niższa niż stawka minimalna 5 % oraz zwolnienie z prawem do odliczenia VAT zapłaconego na poprzednim etapie mogą być stosowane m.in. w odniesieniu do dostaw towarów lub świadczenia usług ujętych w pkt 1 – 6 oraz pkt 10c załącznika III dyrektywy VAT (akapit drugi lit. a). Tym samym art. 98 ust. 2 akapit drugi lit. a) dyrektywy VAT w brzmieniu nadanym dyrektywą 2022/542 dopuszcza możliwość zastosowania niższej od 5% obniżonej stawki podatku VAT lub zwolnienia od podatku z prawem do odliczenia VAT zapłaconego na poprzednim etapie m.in. do: a) dostaw środków spożywczych (łącznie z napojami, ale z wyłączeniem napojów alkoholowych) przeznaczonych do spożycia przez ludzi i zwierzęta, żywe zwierzęta, nasiona, rośliny oraz składników zwykle przeznaczonych do produkcji środków spożywczych; produktów zwykle przeznaczone do użytku jako dodatek lub substytut środków spożywczych (pkt 1 załącznika III), b) wody (pkt 2 załącznika III), c) produktów farmaceutycznych do celów medycznych i weterynaryjnych, w tym produktów używanych do celów antykoncepcyjnych, higieny osobistej dla kobiet oraz chłonnych środków higienicznych (pkt 3 załącznika III), d) sprzętu medycznego, medycznych urządzeń wspomagających, wyrobów medycznych, przedmiotów medycznych i sprzętu pomocniczego oraz sprzętu ochronnego (w tym masek ochronnych), przeznaczonych zwykle do użytku w opiece zdrowotnej lub do użytku osób z niepełnosprawnościami, towarów niezbędnych do kompensowania i przewyższania niepełnosprawności, jak również dostosowania, naprawy, wynajmu i dzierżawy takich towarów (pkt 4 załącznika III), e) przewozu osób i transportu towarzyszących im towarów, takich jak bagaż, rowery, w tym rowery elektryczne, pojazdy silnikowe lub inne, lub świadczenia usług związanych z przewozem osób (pkt 5 załącznika III), f) dostawy, w tym w formie wypożyczeń w bibliotekach, książek,

gazet i czasopism na nośnikach fizycznych lub drogą elektroniczną albo na oba sposoby (łącznie z broszurami, ulotkami i podobnymi materiałami drukowanymi, książeczkami obrazkowymi, do rysowania lub kolorowania dla dzieci, nutami drukowanymi lub w postaci rękopisu, mapami, mapami hydrograficznymi lub podobnymi), innych niż publikacje, które w całości lub w przeważającej mierze służą celom reklamowym, oraz innych niż publikacje, które w całości lub w przeważającej mierze składają się z treści wideo lub możliwej do odsłuchania muzyki; produkcji publikacji dla organizacji nienastawionych na osiągnięcie zysku oraz świadczenie usług związanych z taką produkcją (pkt 6 załącznika III), g) dostawy i instalacji paneli słonecznych na prywatnych budynkach mieszkalnych, budynkach mieszkalnych oraz na budynkach publicznych i innych budynkach wykorzystywanych w interesie publicznym, a także w sąsiedztwie takich budynków (pkt 10c załącznika III).

Stawka obniżona niższa niż stawka 5% oraz zwolnienie z prawem do odliczenia mogą być stosowane również w odniesieniu do innych punktów załącznika III, ale tylko w zakresie objętym możliwościami przewidzianymi w art. 105a ust. 1 dyrektywy VAT, a więc w odniesieniu do dostaw towarów i świadczenia usług, na które stawka obniżona niższa niż 5% lub zwolnienie z prawem do odliczenia stosowane były – zgodnie z prawem UE – w dniu 1 stycznia 2021 r.

Wnioskodawca nie określił w petycji optymalnej, według niego, wysokości stawki podstawowej, jak też nie wskazał, jakie towary i usługi powinny być objęte stawkami obniżonymi oraz ich postulowanej wysokości. Uniemożliwia to w praktyce merytoryczne ustosunkowanie się do tej części petycji, tym bardziej, że obecna wysokość stawek podatku od towarów i usług spełnia wymogi wynikające z dyrektywy VAT.

V. Wnioski

Petycję należy uznać za nieuzasadnioną, bowiem art. 146aa u.p.t.u., którego uchylenie postuluje Wnioskodawca, co ma doprowadzić do przywrócenia pierwotnych stawek podatku od towarów i usług, po nowelizacji u.p.t.u. ustawą z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2180), obowiązywał w odniesieniu do stawek podatkowych do końca 2022 r. (por. art. 146aa ust. 1a u.p.t.u.). Obecnie wysokość podwyższonych stawek podatkowych wynika z art. 146ef u.p.t.u.

Dodatkowo należy zauważyć, że stawki podatkowe są elementem polityki podatkowej państwa, a co za tym idzie ich wysokość w poszczególnych podatkach decyduje, wraz z innymi czynnikami, o wysokości dochodów budżetowych z podatków. Tym samym wpływa na możliwość realizacji przez państwo zadań wynikających z Konstytucji i ustaw. Określenie poziomu (wysokości) stawek podatkowych w poszczególnych podatkach, w tym przypadku w podatku od towarów i usług, leży w gestii Rady Ministrów, odpowiedzialnej za uchwalenie projektu budżetu państwa i kierowanie wykonaniem tego budżetu (por. art. 146 ust. 4 pkt 5 i 6 Konstytucji), oraz Sejmu, jako władzy ustawodawczej, które powinny się kierować w tym zakresie priorytetami wynikającymi z prowadzonej polityki, mającymi umocowanie w Konstytucji. Obecne stawki podatku od towarów i usług spełniają zarówno kryteria konstytucyjne, jak i wymogi wynikające z prawa UE.

Autor:

dr Jacek Kulicki

specjalista ds. finansów publicznych
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Piotr Chybalski

Deskryptory bazy Rex: petycje, Konstytucja, podatki, podatek od towarów i usług Weryfikacja:
Agnieszka Tomaszewska